

МОН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий Київський інститут залізничного транспорту
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри

 Олена СОРОЧИНСЬКА

«26» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)

Освітня програма: Транспортна логістика та міжнародні мультимодальні перевезення

Тип дисципліни: вибіркова

Мова викладання: українська

Робоча програма з дисципліни «Основи сталого розвитку» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)», освітньою програмою Транспортна логістика та міжнародні мультимодальні перевезення.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданнях:

науково-методичної комісії спеціальності J7 Залізничний транспорт,
протокол № 1 від 26 серпня 2025 року,

кафедри екології та безпеки життєдіяльності,
протокол № 1 від 26 серпня 2025 року,

Вченої ради Навчально-наукового Київського інституту залізничного транспорту,
протокол № 11 від 01 вересня 2025 року.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <i>27 Транспорт</i>	<i>вибіркова</i>	
	Спеціальність <i>275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)</i>		
Модулів – 2	Освітня програма <i>«Транспортна логістика та міжнародні мультимодальні перевезення»</i>	Рік підготовки	
Індивідуальне завдання не передбачено		2	2
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3	3
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача вищої освіти (з індивідуальним завданням включно) – 6	Рівень вищої освіти <i>перший (бакалаврський)</i>	Лекції	
		32 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота (крім індивідуального завдання, передбаченого навчальним планом)	
		56 год.	108 год.
		Індивідуальне завдання (передбачене навчальним планом)	
		-	-
Вид контролю:			
залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять і кількості годин самостійної роботи (з індивідуальним завданням включно) та загальної кількості годин становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53 % / 47 %

для заочної форми здобуття вищої освіти – 12 % / 88%

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Теоретичні засади та європейські виміри сталого розвитку

Тема 1. Сталий розвиток людства

Поняття сталого розвитку та його еволюція. Історичні передумови виникнення концепції сталого розвитку. Глобальні виклики людства: зміна клімату, виснаження ресурсів, демографічні проблеми, нерівність. Роль міжнародних організацій у формуванні політики сталого розвитку. Цілі сталого розвитку ООН (SDGs) та їх значення для світової спільноти.

Тема 2. Економічна складова сталого розвитку

Економічні аспекти сталого розвитку та принципи «зеленої» економіки. Перехід від ресурсомісткої до ресурсоефективної моделі виробництва. Концепція циркулярної економіки. Взаємозв'язок економічного зростання та збереження природних ресурсів. Роль інноваційних технологій у забезпеченні сталого розвитку. Економічні механізми стимулювання екологізації виробництва та споживання.

Тема 3. Екологічна складова сталого розвитку

Основні екологічні проблеми сучасності: зміна клімату, втрата біорізноманіття, деградація земель, забруднення довкілля. Принципи екологічної безпеки та природоохоронної діяльності. Впровадження відновлюваних джерел енергії та чистих технологій. Екологічна політика на національному та міжнародному рівнях. Концепція екологічної модернізації суспільства.

Тема 4. Соціальна складова сталого розвитку

Соціальні аспекти сталого розвитку: справедливість, рівність і гідність людини. Якість життя та доступ до соціальних благ. Освіта і культура як чинники формування екологічної свідомості. Соціальна відповідальність бізнесу та держави. Подолання бідності та нерівності. Формування екологічно орієнтованих цінностей у суспільстві.

Тема 5. Індикатори сталого розвитку

Сутність та значення індикаторів для оцінки сталого розвитку. Система глобальних та національних індикаторів сталого розвитку. Економічні, соціальні та екологічні індикатори. Показники якості життя, стану довкілля та ефективності економіки. Методологія оцінювання прогресу в досягненні Цілей сталого розвитку. Використання індикаторів у міжнародній та національній статистиці.

Тема 6. Європейські виміри сталого розвитку

Європейська стратегія сталого розвитку та її ключові напрями. Європейський зелений курс (Green Deal). Енергетична та кліматична політика ЄС. Розвиток «зеленої» економіки та циркулярних моделей у країнах Європи. Європейські інструменти екологічної політики: директиви, регламенти, програми підтримки. Співпраця України з ЄС у сфері сталого розвитку та імплементація європейських стандартів.

Тема 7. Стратегія сталого управління урбоєкосистемою

Поняття та структура урбоєкосистеми. Особливості функціонування міських екосистем і їх відмінність від природних. Вплив урбанізації на довкілля та якість життя населення. Концепція сталого міста («green city»). Стратегії управління міськими екосистемами у контексті сталого розвитку. Інструменти екологічно збалансованого міського планування: «розумне місто», «зелена інфраструктура», «екотранспорт». Управління відходами та системи енергозбереження в містах. Використання відновлюваних джерел енергії в урбанізованих територіях. Роль місцевого самоврядування та громадськості у реалізації стратегії сталого управління урбоєкосистемами. Міжнародний досвід формування екологічно безпечних міст і перспективи його застосування в Україні.

Модуль 2 Стратегії та інструменти реалізації сталого розвитку

Тема 7. Стратегія зеленої економіки

Сутність і принципи зеленої економіки. Економічні та екологічні вигоди переходу до екологічно орієнтованої моделі розвитку. Інструменти та механізми реалізації стратегії зеленої економіки. Економічне зростання через інновації, енергоефективність і чисті технології. Приклади впровадження зеленої економіки у світовій практиці та перспективи для України.

Тема 8. Стратегія циркулярної економіки

Поняття та концепція циркулярної економіки. Принципи «3R» (reduce, reuse, recycle). Відмінність від лінійної моделі економіки. Стратегії переходу до циркулярної економіки у виробництві та споживанні. Роль інновацій, екодизайну та вторинної переробки. Європейський досвід та політика підтримки циркулярних рішень. Виклики та перспективи для української економіки.

Тема 9. Біоекономіка як тренд майбутнього

Поняття та сутність біоекономіки. Використання біологічних ресурсів для виробництва енергії, матеріалів і продуктів. Сфери застосування біоекономіки: аграрний сектор, фармацевтика, біотехнології, енергетика. Економічні та екологічні переваги біоекономіки. Міжнародні стратегії розвитку біоекономіки та перспективи інтеграції України у глобальні тренди.

Тема 10. Відновлювана енергетика для сталого розвитку

Роль відновлюваної енергетики у забезпеченні сталого розвитку. Джерела відновлюваної енергії: сонячна, вітрова, гідро-, біо- та геотермальна. Технологічні та економічні аспекти їх використання. Переваги відновлюваних джерел енергії над викопними паливами. Державна політика і міжнародний досвід розвитку відновлюваної енергетики. Потенціал України у сфері альтернативної енергетики.

Тема 11. Сталий розвиток транспорту

Вплив транспортного комплексу на довкілля та соціально-економічні процеси. Концепція сталого транспорту. Екомобільність: розвиток громадського транспорту, електротранспорту та велосипедної інфраструктури. Зниження викидів від транспорту: альтернативні види палива, інноваційні технології. Європейські практики сталого розвитку транспорту. Перспективи впровадження екологічно безпечних транспортних рішень в Україні.

Тема 12. Управління ризиками ESG

Поняття ESG (Environmental, Social, Governance) та їх значення у сталому розвитку. Ідентифікація та управління екологічними, соціальними та управлінськими ризиками. Міжнародні стандарти ESG та практики звітності. Роль корпоративної соціальної відповідальності у зниженні ризиків. Інструменти інтеграції ESG у бізнес-стратегії. Український та міжнародний досвід впровадження ESG-підходів.

Тема 13. Стратегія сталого розвитку: виклики для України

Актуальні проблеми та бар'єри сталого розвитку в Україні. Економічні, соціальні та екологічні аспекти трансформації. Вплив воєнних і кризових чинників на реалізацію стратегії сталого розвитку. Гармонізація українського законодавства з європейськими стандартами. Можливості використання міжнародного досвіду та партнерства. Перспективи впровадження Цілей сталого розвитку ООН в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	разом	у тому числі					разом	у тому числі				
		лек-ції	лаб.	пр. / сем.	сам. роб.	ІЗ		лек-ції	лаб.	пр. / сем.	сам. роб.	ІЗ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Теоретичні засади та європейські виміри сталого розвитку												
Тема 1. Сталий розвиток людства	10	2	-	4	4	-	9	1	-	-	8	-
Тема 2. Економічна складова сталого розвитку	6	2	-	-	4	-	8	-	-	-	8	-
Тема 3. Екологічна складова сталого розвитку	6	2	-	-	4	-	8	-	-	-	8	-
Тема 4. Соціальна складова сталого розвитку	6	2	-	-	4	-	8	-	-	-	8	-
Тема 5. Індикатори сталого розвитку	12	4	-	4	4	-	11	1	-	2	8	-
Тема 6. Європейські виміри сталого розвитку	10	4	-	3	3	-	10	1	-	-	9	-
Підготовка до модульного контролю	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Проведення модульного контролю	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	54	16	-	13	25	-	54	3	-	2	49	-
Модуль 2 Стратегії та інструменти реалізації сталого розвитку												
Тема 7. Стратегія зеленої економіки	10	2	-	4	4	-	9	-	-	-	9	-
Тема 8. Стратегія циркулярної економіки	12	4	-	3	4	-	11	1	-	2	8	-
Тема 9. Біоекономіка як тренд майбутнього	5	2	-	-	3	-	9	-	-	-	9	-
Тема 10. Відновлювана енергетика для сталого розвитку	6	2	-	-	4	-	8	-	-	-	8	-
Тема 11. Сталий розвиток транспорту	10	2	-	3	4	-	10	1	-	-	9	-
Тема 12. Управління ризиками ESG	9	2	-	4	3	-	11	1	-	2	8	-
Тема 13. Стратегія сталого розвитку: виклики для України	8	2	-	3	3	-	8	-	-	-	8	-
Підготовка до модульного контролю	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Проведення модульного контролю	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	62	16	-	19	27	-	66	3	-	4	59	-
Підготовка до підсумкового контролю (заліку)	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	32	-	32	26	-	120	6	-	6	87	-
Загальна кількість годин	120	32	-	32	56	-	120	6	-	6	108	-

5. Семінарські заняття

«Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом».

6. Практичні заняття

Теми практичних занять	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
1. Концепція сталого розвитку	4	2
2. Концептуальні засади сталого розвитку	4	-
3. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017	4	-
4. Глобальні цілі сталого розвитку 2030	4	2
5. Організація роботи над стратегією сталого розвитку	4	-
6. Використання swot-аналізу для прогнозування і планування сталого розвитку територій	4	-
7. Індикатори та індекси сталого розвитку	4	-
8. Європейський та міжнародний досвід реалізації стратегій сталого розвитку	4	2
Усього годин	32	6

7. Лабораторні заняття

«Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом».

8. Самостійна робота

Форми організації освітнього процесу	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
ПА – підготовка до семінарських / практичних / лабораторних занять	48	104
ПМК – підготовка до модульного контролю	4	-
ППК – підготовка до підсумкового контролю (екзамену / заліку)	4	4
ІЗ – виконання індивідуального завдання, передбаченого навчальним планом (курсова робота / проєкт, цикл РГР, ГР, РР, а також контрольна робота для заочної форми здобуття освіти)	-	-
Усього годин	56	108

Теми презентацій з дисципліни «Основи сталого розвитку»

1. Концепція сталого розвитку: історія виникнення та сучасне значення.
2. Глобальні цілі сталого розвитку ООН (SDGs): аналіз і перспективи реалізації.
3. Економічний, соціальний та екологічний виміри сталого розвитку.
4. Роль освіти у забезпеченні сталого розвитку.
5. Екологічна безпека як складова сталого розвитку.
6. Відновлювані джерела енергії: перспективи для України та світу.
7. Збереження біорізноманіття як умова сталого розвитку.
8. Управління відходами: стратегія «Zero Waste».
9. Кліматичні зміни та їх вплив на стратегії сталого розвитку.
10. Урбанізація та концепція «зеленого міста».
11. Циркулярна економіка: шлях до ресурсоефективності.
12. Водні ресурси та сталий розвиток: проблеми та шляхи вирішення.
13. Продовольча безпека та сталий розвиток аграрного сектору.
14. Екологічний транспорт як складова сталого майбутнього.
15. Соціальна справедливість і подолання бідності у контексті сталого розвитку.
16. Гендерна рівність як ключ до сталого розвитку суспільства.
17. Впровадження принципів сталого розвитку у бізнесі.
18. Роль міжнародних організацій у досягненні сталого розвитку.
19. Екологічний слід людини та шляхи його зменшення.
20. Технологічні інновації для забезпечення сталого розвитку.
21. Екологічна культура та свідоме споживання.
22. Енергозбереження в побуті та на виробництві.
23. Сталий розвиток у сільських громадах.
24. Туризм і сталий розвиток: проблеми та перспективи.
25. Україна на шляху до сталого розвитку: досягнення та виклики.

9. Індивідуальні завдання

«Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом».

10. Методи навчання

1. Інформаційно-презентаційні (усні: лекція, розповідь, пояснення, опис, доведення і переконання, повторення, систематизація, огляд, консультування, переказ, виступ, презентація; письмові: конспектування, реферування, анотування, план тексту, таблиці, схеми, аналіз, синтез, класифікація, порівняння, узагальнення, конкретизація, інтерпретація, підсумки, висновки, виклад, повідомлення, доповідь, звіт, пояснювальна записка, стаття, тези;

наочно-усні: ілюстрація, демонстрація, показ, спостереження).

2. Алгоритмічно-дійові (діалогічні: бесіда, дискусія, опитування; предметно-групові: вирішення задач, кейс-метод, анкетування, тестування; групові: мозковий штурм, синектика, метод проєктів, ігрове моделювання, аналіз ситуацій, гра, тренінг).

3. Самостійно-пошукові (індивідуальна робота: спостереження, проєкти, моделювання, дослідження; самостійна робота: пошук і систематизування інформації, планування і програмування, прогнозування, проєктування, моделювання).

11. Методи контролю досягнутих результатів навчання:

- тестовий контроль;
- письмові контрольні роботи;
- співбесіда за матеріалами розглянутої теми;
- письмове фронтальне опитування здобувачів вищої освіти на початку чи в кінці лекції;
- фронтальне, індивідуальне та комбіноване усне опитування;
- експрес-контроль;
- перевірка виконання завдань для самостійної роботи.

Підсумковий контроль досягнутих результатів навчання – залік у письмовій формі.

12. Розподіл максимальної кількості балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Контроль протягом семестру							Модуль 3 (ІЗ)	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Модуль 1			Модуль 2						
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7			
<p>Для денної форми здобуття вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного фронтального опитування, під час дискусійного обговорення теми заняття тощо) – 4; - захист практичних робіт – 6; - виконання завдань для самостійної роботи – 10; - модульна контрольна робота № 1 – 20; - модульна контрольна робота № 2 – 20. 							Не перед- бачено освітньою програмою та навчальним планом	40	100

<p>Для заочної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного фронтального опитування, під час дискусійного обговорення теми заняття тощо) – 10; - захист практичних робіт – 20; - виконання завдань для самостійної роботи – 30.</p>	<p>Не перед- бачено освітньою програмою та навчальним планом</p>		
--	--	--	--

Бали від 1 до 60, якими оцінюють результати роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру, розподілені між модулями порівну: 30 балів за модуль.

Здобувач вищої освіти отримує допуск до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами роботи протягом семестру він набрав не менше 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за формами організації освітнього процесу	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), циклу РГР / РР / ГР	для заліку, контрольної роботи
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
1–34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінювання:

«відмінно» – здобувач вищої освіти демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – здобувач вищої освіти демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

13. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Курс лекцій з дисципліни.
4. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни.
5. Запитання для підсумкового контролю - екзамену.
6. Інше.

Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни

1. Основи сталого розвитку. Конспект лекцій для студентів спеціальності 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)», 101 «Екологія» усіх форм навчання / Сорочинська О.Л.. – К.: НТУ, 2025. – 264 с.
2. Основи сталого розвитку. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для студентів спеціальності 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)» усіх форм навчання / Сорочинська О.Л.. – К.: ДУІТ, 2025. – 55 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Боголюбов В. М., Клименко М. О., Мельник Л. Г., Ракоїд О. О. Стратегія сталого розвитку : підручник / [В. М. Боголюбов, М. О. Клименко, Л. Г. Мельник, О. О. Ракоїд] ; за ред. проф. В. М. Боголюбова. – Київ : ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с. – Режим доступу: http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/5822/1/Bogolubov_Strategij%20stalogo%20rozvutku.pdf
2. Коломієць Л. В. Стратегія сталого розвитку : навч. посібник / Л. В. Коломієць. – Кропивницький, 2019. – 126 с. – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/9215/1/%D0%A1%D0%A>

- [1%D0%A0%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf](#)
3. Якименко І. Л., Петрашко Л. П., Димань Т. М., Салавор О. М., Шаповалов Є. Б., Галабурда М. А., Ничик О. В., Мартинюк О. В. Стратегія сталого розвитку: європейські горизонти : підручник / І. Л. Якименко, Л. П. Петрашко, Т. М. Димань, О. М. Салавор, Є. Б. Шаповалов, М. А. Галабурда, О. В. Ничик, О. В. Мартинюк. – Київ : НУХТ, 2022. – 337 с. – Режим доступу: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/strategiia_staloho.pdf
 4. Кареева Н., Корпан Р., Коцко Т., Недін І. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем : навч. посібник / Н. Кареева, Р. Корпан, Т. Коцко, І. Недін. – Суми : Університетська книга, 2015. – 384 с.
 5. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

Додаткова

1. Закон України «Про енергетичну ефективність» : редакція від 22.03.2023, підстава – 2953-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text>
2. Селезньова Г. О. Сутність та складові елементи стратегії енергозбереження підприємства / Г. О. Селезньова // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 13. – С. 711–715.
3. Обиход Г. О. Екологічна безпека сталого розвитку. – Київ : Профкнига, 2019. – 344 с.
4. Сорочинська О. Л., Ничкалюк Г. В. Впровадження стратегії сталого розвитку на підприємствах транспортної інфраструктури // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції за участю молодих науковців «Галузеві проблеми екологічної безпеки – 2023» (Харків, 26 жовтня 2023 р.). – Харків, 2023. – С. 157–160.

15. Інформаційні ресурси

1. <https://paeu.com.ua/> - Офіційний сайт асоціації професіоналів довкілля «ПАЕУ».
2. <https://www.rada.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховної ради України.
3. <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ekologichna-politika-ukraini-cili-napryamita-instrumenti-realizacii/> - Екополітика
4. <https://mepr.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

ДОДАТОК А

К Р И Т Е Р І Ї

оцінювання досягнутих результатів навчання
здобувачів вищої освіти Національного транспортного університету

А.1 Загальні положення

Досягнуті результати навчання з кожної навчальної дисципліни за семестр оцінюють балами від 1 до 100: результати роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру – балами від 1 до 60, відповіді на екзамені або заліку – від 1 до 40. Розподіл балів для оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру за кожною дисципліною встановлюють розробники робочих програм.

Індивідуальне завдання у вигляді розрахунково-графічної роботи та практику оцінюють окремо балами від 1 до 100.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни є сумою балів, отриманих під час контролю протягом семестру, та балів, отриманих під час підсумкового контролю (на екзамені або заліку).

Здобувач вищої освіти може бути допущений до підсумкового контролю (екзамену або заліку) тільки після зарахування модульних контрольних робіт, а також виконання індивідуального завдання, яке передбачене освітньою програмою та навчальним планом.

Таблиця А.1 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за формами організації освітнього процесу	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), циклу РГР / РР / ГР	для заліку, контрольної роботи
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
1–34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінювання:

«відмінно» – здобувач вищої освіти демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – здобувач вищої освіти демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

А.2 Критерії оцінювання досягнутих результатів навчання при проведенні підсумкового контролю (екзамену / заліку)

Екзаменаційна (залікова) оцінка (від 1 до 40 балів) складається із суми балів, виставлених екзаменатором / лектором за відповіді здобувача на кожне із запитань екзаменаційного білета / завдання або запитання для заліку.

Максимальну кількість балів, яку можна отримати на екзамені / заліку, розподіляють між запитаннями екзаменаційного білета / завданнями або запитаннями для заліку.

Кількість запитань (завдань) та розподіл балів між ними визначає розробник робочої програми.

Відповідь на запитання оцінюють таким чином (приклад для оцінювання відповіді на одне запитання балами від 0 до 15):

від 12 до 15 балів виставляють здобувачу, який надав повну, у логічно правильній послідовності відповідь, яка свідчить про всебічні, систематизовані та глибокі знання з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни; демонструє здатність здобувача вільно оперувати здобутими знаннями: диференціювати та інтегрувати їх, відтворювати та аналізувати отриману інформацію, робити обґрунтовані висновки та узагальнення, виявляти й відстоювати власну позицію, переконливо висловлювати думку та чітко формулювати відповідь. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання не менше ніж на 90 %. Відповідь оцінюють у максимальну кількість балів тільки за умови надання вичерпної відповіді на запитання;

від 8 до 11 балів виставляють здобувачу, який надав досить повну, без суттєвих неточностей, у логічно правильній послідовності відповідь, яка

свідчить про ґрунтовні та систематизовані знання з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни; демонструє здатність здобувача впевнено оперувати здобутими знаннями: відтворювати та аналізувати отриману інформацію, пояснювати основні закономірності, робити висновки, чітко висловлювати думку та формулювати відповідь. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання на 70–90 %;

від 4 до 7 балів виставляють здобувачу, який надав не зовсім повну, із неточностями та окремими незначними помилками, в основному у правильній послідовності відповідь, яка свідчить про задовільні знання з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни, демонструє здатність здобувача відтворювати основний матеріал відповідно до поставленого запитання. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання на 50–70 %;

від 0 до 3 балів виставляють здобувачу, який надав фрагментарну, із суттєвими неточностями та принциповими помилками відповідь, яка свідчить про неповноту знань з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни, демонструє наявність у здобувача утруднень при відтворенні інформації відповідно до поставленого запитання. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання менше ніж на 50 %.